

Asia: VN/23943/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Lausunto

5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen

Uudenmaan ELY-keskus pitää ehdotetun muutoksen tarkoitusta hyvänä ja perusteltuna, koska se selkeyttäisi nykyistä tilannetta, jossa on epäselvää, miten muissa ETA-maissa EEJ-statusen tai sivutuotestatusen saavuttanutta tuotetta Suomeen saapuessaan tulisi kohdella.

Uudenmaan ELY-keskus kuitenkin katsoo, että pykäläehdotus ja sen perustelut kaipaavat täydennystä ja selventämistä.

Luonnoksen mukainen vastavuoroinen tunnustaminen on nykyisenkaltaisella pykälämuotoilullaan liian epäselvä ja yleisluontoinen. Asiassa voisi huomioida ja verrata mitä on säädetty jätelain (646/2011) 95 a §:ssä vastavuoroisesta tunnustamisesta ja mahdollisesti ottaa joltain osin mallia nyt säädettävänä olevaan menettelyyn.

Ehdotettu pykäläluonnos ei sanamuotonsa perusteella velvoita EEJ tai sivu-tuotteen maahantuojaa tiedustelemaan Suomen viranomaisilta, onko ulkomailla tehty EEJ-luokitus Suomessakin hyväksyttävissä ts. tunnustettavissa. Mikäli tarkoitus on ollut säätää niin, että maahantuojat aina maahantuonnin yhteydessä esittäisi ulkomaisen hyväksynnän tunnustettavaksi Suomen viranomaisille, tulisi pykälän sanamuotoa muuttaa. Mikäli tarkoituksena on tämänkaltaisen menettely, tulisi säädöksessä selvästi kirjoittaa ja määrätä tehtävä tietyille viranomaiselle. Uudenmaan ELY-keskus esittää harkittavaksi, että kyseinen tunnustamistehtävä asetettaisiin nimenomaisesti tietyn viranomaisen tehtäväksi (kuten JHR-asioissa). Perusteluissa on mainittu Suomen ympäristöviranomaisia tunnustavina viranomaisina, mutta ongelmana on, että silloin kun Suomeen tuodaan tuotteita (myös sivutuotteita, EEJ-tuotteita), niin lähtökohtaisesti ympäristöviranomaiset eivät ole niiden kanssa tekemisissä, vaan tuotteiden maahantuontia ja turvallisuutta valvovat eri viranomaiset (Tulli, TUKES). Esityksestä jää epäselväksi, missä vaiheessa ulkomailla tehtyjen päätösten tai muiden menettelyjen mukaiset asiakirjat tms. tulisivat Suomen ympäristöviranomaisten tietoon tai tarkastettavaksi, ellei niitä jostain syystä erikseen kysyttäisi.

Uudenmaan ELY-keskus tuo esille huolensa myös siitä, syntyykö ehdotetun muutoksen johdosta liikaa tulkinnanvaraisuutta siitä, onko tietyn materiaalin jäteluonne todella päättynyt lähtömaassa ja millä edellytyksillä. Ehdotuksen mukaan kaikenlaiset lähtömaan viranomaispäätökset ja menettelyt tunnustettaisiin, mihin ELY-keskus suhtautuu varauksella. Tässä yhteydessä on hyvä huomioida, että usein kansallisiinkin viranomaispäätöksiin liittyy tulkinnanvaraa ja tulkinta voi olla vaikeaa. Suomessakin on tehty lupapäätöksiä, joissa jonkin materiaalin jäteluonne on päättynyt silloin, kun se käytetään tietyssä paikassa ja tiettyyn tarkoitukseen tai tietyssä prosessissa. ELY-keskus ei pidä toivottavana, että valvonnassa jouduttaisiin tutkimaan ja selvittämään, minkälaisin edellytyksin ja reunaehdoin toisessa maassa tehty ratkaisu pätee ja pahimmillaan arvioimaan toisen maan lainsäädäntöä/ päätöstä.

ELY-keskus katsoo lisäksi, että pykälässä tai sen perusteluissa tulisi vielä selkeyttää tilannetta, jossa luokittelun päätyminen on seurausta ”muun lainsäädäntöön perustuvan menettelytavan” tunnustamisesta. Luonnoksessa on mainittu esimerkki Hollannin mallista, jossa esineen tai aineen haltijat itse määrittelevät tuotteen statuksen ja tekevät siitä pelkästään ilmoituksen paikalliseen rekisteriin. Luonnoksesta ei selviä, kenen vastuulla olisi mm. Hollannin mallin perusteella tuotestatuksen saaneen aineen tai esineen suhteen tarvittaessa todentaa ja selvittää, että tuote on saanut EEJ- tai sivutuote-statuksen toisessa ETA-maassa ja miten tämä todentaminen käytännössä voisi tapahtua (millä asiakirjoilla tai muutoin?). ELY-keskus myös huomauttaa, että olisi tarpeen todeta selvyyden vuoksi myös se, kenen vastuulla on todentamisessa tarvittaessa velvollisuus esim. käännättää toisen ETA-maan päätös (tai muut tarvittavat asiakirjat) suomen kielelle.

ELY-keskus pyytää myös selvittämään luonnoksen 5 c §:n 2 momenttia. Ehdotuksessa on epäselvää, kuka olisi se toimivaltainen viranomainen, joka voisi päätöksellään todeta aineen tai esineen olevan jätettä ja minkälaista hallintopäätöstä pykäläluonnoksessa on ajateltu käytettävän (hallintopakko päätös, lupapäätös, jokin muu?). Jos aine tai materiaali ei enää ole jätettä, sen valvonta ei suoranaisesti ole enää ympäristöviranomaisten käsissä. Tilanne voisi muodostua sekavaksi myös sen suhteen, jos tuotetta on päättynyt Suomessa eri kohteisiin ja/ tai käyttötarkoituksiin: mitä kaikkia tuotteita päätös koskisi ja koskisiko se myös vastaavia, myöhemmin Suomeen saapuvia tuotteita? Epäselvää myös on, kuka tällaisessa tapauksessa olisi toimivaltainen viranomainen ja olisiko mahdollista, että asiasta tehtäisiin eri puolella Suomea erisisältöisiä päätöksiä.

Pykäläluonnoksen 2 momentin mukaisissa tilanteissa viranomainen tekisi päätöksen, että tuote onkin jätettä pelkästään sen aiheuttaman haitan perusteella. Ehdotuksessa puhutaan siitä, että toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa tällä tavoin ”puuttua” asiaan. Ehdotuksesta jää epäselväksi mitä sen on ajateltu tarkoittavan puuttumisen ja tuotteen jatkoon kannalta, jos kansallinen viranomainen tekisi päätöksen siitä, että tuote onkin jätettä.

Edellä mainituista syistä Uudenmaan ELY-keskus esittää harkittavaksi, että tunnustaminen tapahtuisi ennakkolisella hyväksymismenettelyllä, josta olisi selkeät säännökset. Tunnustaminen sekä tuotteen

haittojen ja lähtömaan päätöksen laadun arviointi olisi tarpeen alistaa kansallisen toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi siinä vaiheessa, kun tuote saapuu Suomeen.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

-

35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

-

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

-

Siirtymäsäännös

-

Muuta huomioon otettavaa

-

Norokorpi Maija
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus - Ympäristö ja
luonnonvarat-vastuualue